

Дон Кіхот (Премудрий гідальго Дон Кіхот з Ламанчі) (скорочений стислий переказ)

Мігель де Сервантес

В Ламанчі, в одному селі, жив один з тих гідальгів, що все майно їх - спис, старовинний щит, миршава шкапина та швидкий гончак. Три чверті його прибутків йшло на їжу. Решту він витрачав на камзол з легкої тканини, оксамитові штани й такі самі туфлі - це було святкове вбрання. У буденні дні гідальго носив дешевший одяг, мав дома ключницю, а для роботи на дворі та в полі був хлопець.

Мав наш гідальго років під 50. Був він міцно збудований, сухорлявий, з обличчя худорлявий, вставав рано і дуже любив полювати. Все своє дозвілля він присвячував читанню рицарських книжок, навіть забув про господарство. Чоловік навіть продав кілька десятин ріллі, щоб придбати рицарських книжок, яких вже дуже багато зібрав у будинку. Серед всіх книжок ні одна не сподобалась йому так, як твори славнозвісного Фелісіана Сільванського. Читаючи плутані фрази цього письменника, бідолаха з'їхав з глузду і перестав спати. Отак через безсоння та постійне читання він сушив собі мозок і збожеволів. З часом він вирішив стати мандрівним рицарем, щоб збільшити свою славу і для користі рідного міста. Він хотів робити все, що робили мандрівні рицарі: карати за різні кривди та потрапляти на різні небезпеки, щоб, перемагаючи їх, укрити своє ім'я вічною славою. Чоловік чистив панцер, який належав його предкам, ладив шолом, вигадував ім'я своєму коневі, якого зрештою назвав Росінантом. Себе ж він назвав дон Кіхотом Ламанчським. Лишалось тільки знайти даму серця. Нею він обрав вродливу сільську дівчину Альдонсу Лоренсо, в яку колись був закоханий, але вона ніколи цього не знала. Для неї він теж вибрав ім'я і назвав Дульсінеєю Тобоською (бо вона була родом з Тобоса).

Нікому не сказавши про наміри, він удосвіта убрався в панцер, сів на Росінанта, надів на голову погано збитий шолом, настромив на руку щит, узяв списа і виїхав за ворота будинку. Та не встиг дон Кіхот виїхати в поле, як пригадав, що його не висвячено у рицарі. Чоловік вирішив, що його висвятить перший, кого він зустріне. Так дон Кіхот мандрував цілий день, а надвечір втопився і зголоднів. Недалеко від шляху він помітив корчму. Біля її дверей стояли двоє дівчат. Дон Кіхот назвав їх значними паннами, і це насмішило дівчат. Корчмар був здивований постаттю дон Кіхота, але запросив гостя пройти у корчму для відпочинку. Жінки почали роззброювати рицаря, але вони ніяк не могли зняти з нього шолома, прив'язаного круг шиї стрічками. Дону Кіхоту довелося їсти у шоломі і пити через очеретину. На цей час підійшов до корчми свинар і свиснув кілька разів у сопілку. Це остаточно переконало дон Кіхота, що він потрапив не у корчму, а в якийсь розкішний замок.

Швидко з'ївши злиденну вечерю, дон Кіхот покликав корчмаря і зачинився з ним у

стайні. Він попросив висвятити його у рицарі, але перед цим гідальго вирішив нести почесну варту в каплиці замку.

Корчмар був людиною хитруватою й здогадувався, що його пожилець, з'їхав з глузду, але, щоб посміятися, погодився потурати вигадкам дон Кіхота. Отже, він сказав дон Кіхотові, що той потрапив саме туди, куди хотів. Відбувати варту корчмар порадив у замковім подвір'ї, а зранку відбудеться церемонія висвячення. Дізнавшись, що дон Кіхот не має грошей, корчмар порадив не мандрувати надалі без грошей і без речей.

Вночі під час варту у дон Кіхота відбулася сутичка з погоничем, яку потрібне було корито, на якому лежала зброя дон Кіхота. Побачивши, що погонич підходить до корита, дон Кіхот попередив його не торкатися зброї, бо той заплатить життям за своє зухвальство.

Погонич не звернув уваги на слова дон Кіхота, взяв зброю і кинув її у бік. Тоді наш мандрівний рицар сильно ударив по голові погонича, що той аж упав на землю. Зробивши це, дон Кіхот підібрав зброю і почав знову спокійно нести варту. Трохи згодом, з наміром напувати мули підійшов другий погонич. Не встиг він зняти зброю з корита, як дон Кіхот, не кажучи ані слова, підніс спис і розколов голову погонича на чотири частини. Побачивши своїх поранених товаришів, погоничи почали здаля кидати каміння у гідальго, а той щосили захищався щитом, але не відходив від корита, охороняючи свою зброю. Корчмар у свою чергу голосно кричав, щоб погоничи дали спокій божевільному. Корчмареві не подобалась поведінка дон Кіхота і він вирішив якнайшвидше висвятити його у рицарі. Він сказав дону Кіхоту, що досить вже відбувати варту, потім приніс якусь книгу, недогарок свічки, наказав ідальго стати на коліна. Він узяв у руки меч, ударив ним дон Кіхота по шиї і по плечах, промимрив під ніс, ніби молитву. Так корчмар скінчив нашвидку церемонію. Дон Кіхот осідлав Росінанта і поїхав чинити рицарські подвиги.

Висвячений на рицаря, дон Кіхот пригадав корчмареві поради про речі, які повинен мати при собі рицар: гроші та сорочки – і вирішив повернутися додому, щоб запастися всім потрібним та взяти зброєносця. У гаю дон Кіхот побачив прив'язаного коло дуба хлопця років 15, якого бив ременем кремезний селянин. Побачивши це, гідальго скрикнув розгніваним голосом, що сором битися з тим, хто не може оборонятися. Селянин пояснив, що б'є наймита Андреса за поганий догляд за отарою овець. Коли дон Кіхот дізнався, що селянин не платить хлопцю гроші за його працю, то присягнувся убити його на місці. Почалася суперечка між рицарем і селянином Хуаном Альдудо. Чоловік сказав, що обов'язково сплатить гроші наймиту дома, бо зараз з собою в нього нема і реалу. Дон Кіхот примусив селянина заприсягтися рицарським орденом, попередив, що покарає того за невиконання обіцянок і поїхав далі. А коли дон Кіхот від'їхав від гаю, Хуан Альдудо схопив хлопця за руку, знов прив'язав до дуба і побив мало не до смерті.

Згодом дон Кіхот побачив купку людей. То були купці, з якими їхали їх слуги та погоничи. Гідальго почав вимагати, щоб ті зупинились і визнали, що немає в світі кращої дівчини, як імператриця Ламанчі, незрівнянна Дульсінея Тобоська. Купці

збагнули, що мають діло з божевільним. Один з них попросив показати Дульсінею. Тоді розлючений рицар кинувся на них із списом роздратований і лютий, але кінь дон Кіхота посковзнувся і впав серед дороги, а його хазяїн ніяк не міг підвестися, бо заважала зброя. Тоді один з погоничів підійшов до бідолахи, поламав його спис і побив дон Кіхота. Купці поїхали далі, а ідальго ніяк не міг підвестися. Проте, він відчував себе щасливим, вважаючи, що саме такі пригоди трапляються з мандрівними рицарями.

В такому стані знайшов дон Кіхота один селянин, його сусіда на селі. Дон Кіхот, звичайно, визнав того за героя з рицарських романів. Селянин на своєму віслюку привіз божевільного рицаря додому. На той час у дон Кіхота були його приятелі – священник та цирульник, які бесідували з ключницею. Ключниця, вгледівши свого господаря, запитала у селянина, що трапилось. Тоді вона зробила висновок: "...його спантеличили оті кляті рицарські книжки..". Священник погодився з думками ключниці і сказав, що завтра же віддасть ці книжки під суд, де їх засудять спалити. Дон Кіхота поклали на ліжку, а наступного ранку священник прийшов до дон Кіхота разом з цирульником Ніколасом.

Поки дон Кіхот іще спав, священник, цирульник, ключниця і небога увійшли до бібліотеки і знайшли там сто великих томів, які потрібно було спалити. Поки всі були в бібліотеці, дон Кіхот прокинувся і, вигукуючи якісь безглузді слова, рубав і колов мечем направо й наліво. Його схопили й знову силоміць поклали на ліжку, нагодували, і він знову міцно заснув.

Цієї ж ночі ключниця спалила всі книжки. А священник і цирульник замурували приміщення бібліотеки так, щоб його не міг знайти їх хворий приятель.

Два тижні після цієї пригоди дон Кіхот не виявляв намірів повторювати свої божевільні вчинки. Але за цей час він встиг переконати свого сусіду Санчо Панса залишити родину і служити йому за зброєносця. Дон Кіхот пообіцяв Санчо Пансі призначити його губернатором одного з островів, який завоює ідальго під час мандрів. Потім наш мандрівний рицар продав деякі речі, щоб зібрати більше грошей у подорож, узяв сорочки і однієї ночі виїхав із зброєносцем з села. Санчо Панса ж прихопив з собою осла. Це він пояснював тим, що не міг довго ходити пішки.

Дон Кіхот і Санчо Панса побачили тридцять чи сорок вітряків, що стояли недалеко в полі. Дон Кіхот одразу сказав, що то велетні з величезними руками, з якими він зараз битиметься й усіх повбиває. Зброєносець пояснив, що це вітряки, але дон Кіхот кинувся на вперед і встромив спис у крило найближчого з вітряків.

Вітер подужчав, тому спис потрощило, а їздця разом із конем шпурнув геть у поле. Санчо Панса допоміг рицарю підвестися, після цього вони рушили далі, прямуючи до Пуерта Лапіс, де, запевняв дон Кіхот, їм не бракуватиме різних пригод.

Ніч вони перебули під деревами. З гілки одного з дерев ідальго зробив спис. Він не спав цілу ніч, думаючи про сеньйору Дульсінею, на відміну від зброєносця, який міцно заснув.

Наступного ранку рицар та його зброєносець поїхали до Пуерта Лапіс. Поки вони розмовляли, на шляху з'явилися два монахи-бенедиктинці, з масками проти пилу на

обличчях і парасольками в руках. Трохи позаду їхала карета, оточена вершниками, а ще позаду йшли два погоничі. Як потім з'ясувалося, в кареті їхала жінка. Монахи подорожували окремо і цілком випадково зустрілися з нею в дорозі. Дон Кіхот уявив собі, що монахи, то якісь чарівники, які везуть у кареті вкрадену принцесу. Рицар напав на монахів, а коли один з монахів упав, Санчо Панса підбіг і заходився знімати з нього одяг, бо це була законна здобич дон Кіхота. На цей час до зброєносця під'їхали погоничі і побили його за непристойне поводження з монахом. Дон Кіхот під'їхав до карети і пояснив сеньйориті, яка в ній сиділа, що вона звільнена мандрівним рицарем дон Кіхотом Ламанчським. На подяку за його вчинок, він просив сеньйориту поїхати до Тобоса до незрівнянної Дульсінеї Тобоської та розповісти про нього.

Один з вершників, що супроводжував даму, почав битися з рицарем. Дон Кіхот ударив мечем вершника по голові так, що в того потекла кров з носа, з рота, з вух, він упав. Дон Кіхот грозився відтяти його голову, але тоді жінка з карети почала благати гідальго помилувати її підлеглого і пообіцяла, що поїде до Дульсінеї.

Згодом дон Кіхот і Санчо Панса в'їхали у лісок, що був поблизу. Зброєносець сказав, що їм краще десь заховатись, бо вершник, з яким бився його пан, може сповістити про цю пригоду Святе Братство. Дон Кіхот заспокоїв його, бо він ніде не читав, щоб мандрівного рицаря судили, скільки б він не вчинив убивств.

З вуха дон Кіхота точилася кров, і він почав розповідати про рецепт бальзаму, яким можна вилікувати навіть розрубану пополам людину. Дон Кіхот зняв з голови шолом і побачив, що він розбитий. Це засмутило рицаря, але він вирішив, що здобуде такий же шолом у битві з яким-небудь іншим рицарем.

Через деякий час вони сіли поїсти, а потім вирушили у пошуках замку, де можна б було переночувати та приготувати бальзам. Друзі замість замку натрапили на халупу козопасів, де змушені були заночувати.

Переночувавши в хатині козопасів, дон Кіхот та його зброєносець заглибились у ліс, а потім опинилися на лузі. Коли вони снідали, на луг вийшов пастися табун галісійських коней, яких доглядали погоничі з Янгуеса. Росінантові захотілося порозважатися з цими кіньми. Тоді погоничі табуна кинулись на Росінанта і побили так, що той звалився ледве живий на землю. Дон Кіхот і Санчо, побачивши це, кинулись на янгуесців. Янгуесців було багато, тому вони сильно побили гідальго і його зброєносця. Перший опам'ятався Санчо, коли янгуесці вже втекли. Він попросив дон Кіхота дати йому лікувального бальзаму, але у пана його не було. Дон Кіхот вважав, що не треба було такому рицарю як він битися з людьми, які не мають рицарського звання, а на майбутнє рицар вирішив, що з простим людом буде битися тільки Санчо Панса. На це Санчо відповів, що він взагалі не збирається більше ні з ким зв'язуватися.

Побиті гідальго і зброєносець натрапили на корчму, хоч дону Кіхоту вона здавалася замком. Санчо розповів корчмареві, що дон Кіхот упав зіскелі. Корчмариха була зроду жаліслива, тому звеліла своїй дочці й служниці допомагати й лікувати дон Кіхота. Дон Кіхот дякував жінці корчмаря і казав, що та може вважати себе щасливою, бо дала пристановище в замку такій людині як він. Господарка, дочка і служниця здивовано

слухали мандрівного рицаря і мало розуміли його слова.

Вночі дон Кіхот попросив Санчо принести оцту, вина, солі та розмарину, щоб сьогодні ж зробити лікувальний бальзам. Санчо, у якого боліли всі кістки, через силу встав і пішов виконувати наказ пана. Корчмар дав усе, Санчо відніс дону Кіхоту, і той зварив бальзам. Рицар випив не менш як пів літра, йому стало погано, згодом він заснув.

Проспавши понад три години, дон Кіхот прокинувся бадьорий і почував себе цілком здоровим. Санчо Панса випив решту бальзаму і потім стільки разів падав непритомний, що здавалося, ніби прийшла вже його остання година. Дон Кіхот, побачивши це, вирішив, що це сталося тому, що Санчо не був висвячений у рицарі. Друзі почали збиратися в дорогу, але корчмар почав вимагати гроші за ночівлю. Дон Кіхот сказав, що платити не буде, бо мандрівні рицарі ніколи не платять ні за ночівлю, ні за інше. Корчмар вирішив покарати Санчо Пансу: чотири чесальники вовни з Сеговії, троє галкарів з Кордови і два пройдисвіти з Севільї, які на той час були у корчмі, зняли Санчо з осла, поклали на ковдру і почали підкидати його вгору. Дон Кіхот хотів допомогти другові, але не міг злізти з коня, бо був дуже кволий.

Потім нападники Санчо посадили його на осла й загорнули в плащ. Жаліслива служниця дала Санчо випити вина, і той поїхав, дуже задоволений, що нічого не заплатив. Щоправда, у корчмаря лишилась його торбинка, але схвилюваний Санчо навіть не помітив того.

Коли Санчо під'їхав до свого пана, гідальго присягався своїм званням, що коли б йому пощастило злізти з коня, то він помстився б за товариша. Санчо говорив, що їхні пригоди врешті-решт приведуть їх до біди, але дон Кіхот вірив у користь рицарських мандрів і примушував Санчо терпіти.

На шляху вони побачили велику куряву, і дон Кіхот вирішив, що це скаче величезне військо. Насправді куряву зняли дві великі отари овець та баранів, що наближалися з обох країв шляху. Дон Кіхот і Санчо Панса злізли на горбок, і гідальго почав розповідати про багатьох рицарів обох армій, яких він бачив у своїй уяві, описавши їх зброю, девізи та інші прикмети. Санчо Панса сказав, що нікого не бачить і нічого не чує, окрім бекання овечок. Дон Кіхот урізався в середину отари й почав штрикати овець списом. Чабани кричали не робити цього, а потім почали кидати у дон Кіхота каміння. Рицарю зламали два ребра, вибили кілька зубів та покалічили два пальці на руці. Почувши страшенний біль, дон Кіхот витяг пляшку і випив цілющого бальзаму, який він зробив у корчмі. Рицар не втримався на коні і впав. Чабани думали, що вбили його, швидко зігнали докупи свої отари й зникли. Через деякий час дон Кіхот попросив зброєносця подивитися, скількох зубів у нього бракує. Саме в цей час, коли Санчо рахував зуби, бальзам подіяв на шлунок пана, і він обблював зброєносця. Санчо відповідно стало теж погано і його знудило прямо на дон Кіхота. Зброєносець прокляв себе і вирішив покинути свого пана й повернутися додому, та дон Кіхот переконав Санчо, що неможливо, щоб лихо тривало занадто довго, отже скоро стане краще. Дізнавшись, що їх торбинки зникли, дон Кіхот засумував, бо дуже хотів їсти. Друзі

вирішили поїхати пошукати помешкання, де можна було відпочити і поїсти.

Дон Кіхот і Санчо переночували в корчмі і на другий день, узявши запас харчів, поїхали далі. Незабаром дон Кіхот побачив вершника, що мав на голові щось блискуче. Рицарю вбачався вершник, кінь, шолом. Насправді ж то був цирульник, який, прикриваючи свій новий бриль від дощу, одяг на голову добре вичищений таз. Дон Кіхот накинувся на цирульника, той злякався і втік, залишивши таз. Ідальго звелів Санчо піднести "шолом", а той, узявши його в руки, сказав, що це звичайний таз і коштує зовсім недорого. Наш рицар одразу надів таз на голову. У першому ж селі він планував знайти коваля, який би виправив таз на шолом. Цирульник залишив і свого осла, але друзі не забрали його, Санчо лише поміняв зброю: забрав з осла цирульника і почепив її на свого.

Вони поїхали далі і побачили чоловік з дванадцять, зв'язаних великим залізним ланцюгом. Поруч них їхало два вершники, озброєні рушницями, а двоє йшли пішки, з мечами та шпагами. Санчо Панса сказав, що то каторжники. Дон Кіхот вирішив, що потрібно допомогти бідним каторжникам. Конвойні розповіли, про злочини кількох засуджених. Один заарештований, Хінес де Пасамонте, почав сперечатися з комісаром. Той хотів ударити його жезлом, але дон Кіхот став між ними і попросив не ображати галерника. Порозмірковувавши, наш рицар вирішив допомогти тим, хто цього потребує та кого пригноблюють володарі світу цього. Він попросив відпустити засуджених, а коли йому відмовили, кинувся на комісара. На допомогу дон Кіхоту приспіли галерники, які, скориставшись випадком, розірвали ланцюги і визволились. Незабаром на бойовищі не лишилося жодного конвойного, бо вони втекли.

Санчо Панса вважав, що треба сховатися в горах, що були неподалік. Дон Кіхот погодився, але перед від'їздом покликав галерників. Він попросив їх на подяку за визволення сходити в ланцюгах до сеньйори Дульсінеї і розповісти їй про Рицаря Сумного Образу (так він назвав себе) та цю пригоду. Відповідаючи за всіх, Хінес де Пасамонте сказав, що це є неможливим, бо їх може зловити Святе Братство. Дон Кіхот почав лаяти каторжників. А Пасамонте почав зі своїми товаришами кидати у дон Кіхота каміння. Гідальго упав на землю, його побили тазом, зняли з рицаря кафтан, а у Санчо одібрали плащ і втекли. Тоді дон Кіхот вирішив, що ніколи більше не робитиме добро негідникам й використає цей досвід надалі. Санчо ж попросив пана скоріше поїхати в гори, бо Святе Братство не дуже церемониться з рицарями.

У горах Санчо вирішив Санчо перейти всю Сієрра-Морену й переховатися кілька днів у Пізі або Альмодоварі дель Кампо. Шахрай і злодій Хінес де Пасамонте теж переховувався в тих горах. Він непомітно вистежив нашого рицаря й зброєносця, зачекав поки вони поснуть і вкрав осла Санчо Панси. Довелося зброєносцеві йти пішки.

Друзі знайшли сидельну подушку, до якої був прив'язаний чемодан. У чемодані виявилася білизна, гроші та розкішна розписна книжка. Дон Кіхот взяв книжку собі, а гроші віддав Санчові. Рицар висловив думку, що цими горами, мабуть, проходив якийсь подорожній, на якого напали й убили розбійники. Дон Кіхот розгорнув записну книжечку і знайшов у ній вірші та кілька листів.

На вершині одного горбка вони побачили чоловіка, який надзвичайно спритно стрибав між кущами з прискалка на прискалок. Чоловік здавався голим, з густою, чорною бородою, з довгим скуйовдженим волоссям. І дон Кіхот вирішив знайти цю людину, бо вважав її господарем сідла й чемодана. Вони разом об'їхали частину гори і натрапили на мертвого мула. Оглядаючи мула, рицар і зброєносець почули посвист і з боку побачили черідку кіз, а слідом за козами на вершині гори з'явився й козопас. Пастух сказав, що цей мул лежить у яру вже пів року. Він розповів, що пів року тому до чабанської халупи під'їхав на цьому мулі, якого знайшов дон Кіхот, юнак з чемоданом та сідлом, вже знайомими нашому рицарю. Він запитав, де в цих горах найвідлюдніше місце і поїхав. Згодом цей божевільний викрав їжу у пастухів і ще й побив їх.

Дон Кіхот ще більше захотів дізнатися, хто той нещасний, і ще раз вирішив шукати його по всіх горах. Та юнак сам знайшов їх. Дон Кіхот попросив його розповісти про причини, які примушують його проводити таке незвичайне життя. Юнака нагодували, і він запросив дон Кіхота, Санчо й козопаса піти слідом за ним. Вони вийшли на пасовище, де сіли і почали слухати розповідь юнака.

Звали хлопця Карденію, а батьківщиною його було одне з найкращих міст Андалузії. Походив Карденію із знатного роду. У тім самім місті жила й Люсінда, яку він дуже кохав. Їхні батьки домовилися одружити дітей, але згодом юнака відправили до герцога Рікардо, одного з найзначніших грандів у Іспанії. Рікардо хотів, щоб Карденію був за товариша його сину. Карденію попрощався з коханою і поїхав. Карденію став гарним товаришем Фернандо – сина герцога. Одного разу дон Фернандо висловив бажання з'їздити у гості до Карденію. Вони поїхали, і коли Фернандо познайомився з Люсіндою, то закохався в неї. Одного разу Люсінда попросила коханого прислати їй один з рицарських романів.

На цьому розповідь юнака перервав дон Кіхот. Він сказав, якби Карденію одразу розповів про зацікавленість сеньйори Люсінди рицарськими романами, то не треба б було інших доказів, щоб довести її гарний розум. Тоді Карденію сказав, що пройдисвіт Єлісабет був коханцем королеви Мадасіми. Гідальго заперечив і почав захищати королеву. Юнак побив дон Кіхота і Санчо Пансо з козопасом, а сам спокійно пішов у гори.

Попрощавшись з козопасом і знову сівши на Росінанта, дон Кіхот звелів Санчові йти слідом за собою, що той виконав дуже неохоче. Вони зайшли до найбільш непролазної частини гір. Тут дон Кіхот хотів вчинити подвиг і стати відлюдником. Санчо зауважив, що деякі рицарі робили таке безглуздя, бо їх спонукала до цього жіноча зрада. А яка ж причина була у його пана? На це дон Кіхот відповів, що не великі заслуги й честь, коли рицар збожеволіє з причини; інша справа – з'їхати з глузду без ніяких підстав.

Дон Кіхот наказав Санчо привезти відповідь на лист, який наш рицар гадав надіслати з ним до Дульсінеї. Потім дон Кіхот поцікавився, чи добре Санчо оберігає шолом Мамбріна. Той відповів, що він більше не може терпіти вигадки пана про рицарство, і то не шолом, а найзвичайнісінький таз. Дон Кіхот не образився, він тільки

зрозумів, що його зброєносець дурний.

Чоловіки підійшли до підніжжя високої гори. Під нею біг струмочок. Це місце вибрав для спокути Рицар Сумного Образу. Він віддав коня Санчо, щоб той повіз лист до Дульсінеї. Перед від'їздом Санчо повинен був подивитися на страждання ідальго, які полягали у тому, щоб розкидати навкруги зброю і битися головою об скелю. Не маючи під рукою паперу, дон Кіхот вирішив написати листа своїй коханій у записній книжці Карденію, а по дорозі до рідних місць Санчо повинен був подбати, щоб лист переписав на гарний папір вчитель з будь-якої школи. Санчо ж попросив пана написати окремо й про ослят, які обіцяв йому подарувати дон Кіхот. Під листом дон Кіхот не підписався, бо Дульсінея не вміла ні писати, ні читати. Закінчивши писати лист, дон Кіхот прочитав його Санчо, щоб той запам'ятав, якщо десь загубить листа.

Санчо дуже сподобався лист, він зібрався їхати. Він нарізав гілок, щоб кидати по дорозі, поки не виїде з гір, бо тоді на зворотньому шляху легше буде відшукати дон Кіхота. Не проїхавши й ста кроків, Санчо повернувся назад. Йому забажалося все-таки подивитися на безумства ідальго. Дон Кіхот, скинувши штани та лишившись у самій сорочці, двічі підстрибнув і двічі став сторчака. Зброєносець залишився задоволений, бо тепер міг присягтися, що пан його з'їхав з глузду.

Другого дня Санчо доїхав до корчми, де з ним трапилася нещаслива пригода з ковдрою. З корчми саме вийшли священник і цирульник, котрі допомагали палити книжки дон Кіхота. Впізнавши Санчо Пансу та Росінанта і бажаючи дізнатися про ідальго, вони підійшли і почали розпити. Санчо розповів нашвидку про стан, в якому залишився його пан у горах, про свої пригоди й про те, що має доручення доставити листа синьйорі Дульсінеї.

Священник і цирульник попрохали показати їм цього листа. Санчо нарешті зрозумів, що дон Кіхот забув віддати йому лист. Зброєносець дуже засмутився, а найбільше тому, що він загубив записку, де пан наказував віддати йому трьох ослят. Потім Санчо сказав, що пам'ятає зміст листа. Він спробував переказати листа тричі, але в нього нічого не вийшло. Священник і цирульник зрозуміли, що божевілля дон Кіхота вплинуло і на Санчо.

Чоловіки обміркували, як звільнити від спокути дон Кіхота, і спинилися на думці священника. Вона полягала у тому, що священник переодягнеться дівчиною, а цирульник зброєносцем. Такими вони поїдуть до дон Кіхота, удаючи ображену дівчину, яка багатиме допомогти їй. Дон Кіхот не зможе відмовити ображеній. Та й він не вимагатиме від неї зняти маску, поки не здійснить помсту. Священник був впевнений, що таким чином можна привести ідальго додому і вилікувати.

Вигадка священника здалася цирульникові дуже гарною, і вони одразу почали її здійснювати. У корчмарихи священник попросив одяг, зробив собі маску, а потім пожіночому сів на мула. На другого мула сів цирульник. У нього була прикріплена довга борода, зроблена з рудого бичачого хвоста. Та ледве встигли вони виїхати з корчми, як священникові спало на думку, що йому не личить удавати з себе жінку. Цирульник помінявся з ним місцями. Переодягтись вони вирішили ближче до місця, де перебував

гідальго, тож склали одіж у пакунок і вирушили в путь під проводом Санчо.

Другого дня священник, цирульник і Санчо Панса приїхали туди, де зброєносець кидав гілки, щоб легше знайти дон Кіхота. Священник і цирульник наказали Санчо ні в якому разі не казати ідальго, що він знає, хто вони такі, а ще збрехати, що передав листа, а Дульсінея переказала, щоб дон Кіхот одразу їхав до неї. Санчо добре запам'ятав накази і поїхав вперед, щоб переказати синьйорину відповідь. Бо дуже можливо, що саме це примусить дон Кіхота покинути спокуту та виїхати з гір.

Санчо в'їхав у межгір'я, а священник і цирульник розташувалися в затінку. Раптом вони почули, що хтось співає. Вони обійшли скелю і побачили чоловіка обличчям, статтю подібного до Карделію, про якого розповідав їм Санчо. Священник заговорив з Карденію, і хлопець почав своє сумне оповідання. І ось що відбувалося після подій, які Карденію розповів вже дон Кіхоту, козопасу і Санчо.

Люсінда повернула Карденію книгу про Амадіса Гальського, і він у ній знайшов лист від дівчини, яка дозволяла йому взяти її за дружину. Фернандо дізнався про цей лист, і це викликало у нього бажання знищити Карденію, перш ніж той одружиться з Люсіндою. Дон Фернандо надіслав юнака до свого старшого брата, де Карденію затримали на тиждень. За цей час батько посватав Люсінду за Фернандо. Зрозумівши зраду Фернандо, Карденію одразу поїхав додому. Долі забажалося бути ласкавою, і він зустрів випадково кохану. Вона розповіла, що сьогодні весілля, але вона благодатиме батька не одружувати її з Фернандо, а якщо той не погодиться, то вона заріже себе кинджалом. Карденію непомітно пробрався у будинок Люсінди і став таємним свідком весілля. Дівчина ледве промовила, що згодна стати дружиною Фернандо. А коли Фернандо підійшов до молодої, вона схопилася за серце й непритомна впала. Її убрання розстібнули, щоб полегшити подих, і мати знайшла на грудях у молодої папірець. Фернандо узяв папірець, прочитав і задумався. З того часу Карденію і живе в горах, як дикун. Вислухавши хлопця, священник хотів сказати йому кілька слів, але раптом вони почули якийсь жалібний голос.

Чоловіки пішли на голос і під ясенем, за скелею, побачили хлопця, який мив ноги, але швидко виявилось, що це красива дівчина. Священник, цирульник і Карденію забажали дізнатись, хто ж вона. Побачивши трьох чоловіків, дівчина перелякалась та збентежена кинулась навітки. Коли вона впала, священник сказав їй, щоб не боялась. Тоді дівчина розповіла свою історію.

Вона сказала, що звати її Доротея, вона дочка селян. Її покохав Фернандо – молодший син герцога. Її батьки заперечували їх шлюб і пообіцяли одружити дочку з ким вона захоче, тільки не з Фернандом. Довідавшись про це, молодий герцог однієї ночі заліз в опочивальню Доротеї і почав присягатися перед іконою, що він обов'язково заручиться з нею і одружиться. Дівчина погодилася. Закоханий прийшов і наступної ночі, а потім більше не з'являвся. Доротею почав брати сумнів, щодо його присягань. З часом Доротея почула чутки, ніби дон Фернандо в сусіднім місті одружився з дівчиною на ім'я Люсінда. Доротея вночі вбралась в одягу парубка і пішла у місто, де повинен був жити Фернандо з Люсіндою. У місті від першого зустрічного в якого Доротея

запитала, де знаходиться будинок Люсіндиних батьків, вона дізналась про дивні події під час весілля. Фернандо, прочитавши лист, який знайшли на грудях у зомлілої дружини, розсердився. Люсінда писала, що кохає лише Карденію і вже заручена з ним. Після цього Фернандо зник, а через деякий час зникла і Люсінда. Якось Доротея почула привселюдне оголошення, в якому обіцяно велику нагороду тому, хто її, Доротею, знайде. Почувши це оголошення, дівчина одразу втекла в гори, прагнучи лише одного, щоб її не знайшли ні батьки, ні той, хто за їх дорученням шукатиме її.

Прослухавши історію Доротеї, усі почули крик Санчо. Вони пішли йому назустріч і довідалися, що дон Кіхот умирає з голоду. Коли Санчо Панса сказав дон Кіхоту, що Дульсінея наказує йому покинути гори та їхати до неї в Тобосо, той відмовився, бо ще не скінчив усіх подвигів, гідних її вроди.

Священник вирішив, що вони все одно допоможуть дону Кіхоту, і розповів Доротеї й Карденію про план. Доротея вирішила грати роль дівчини. Санчо збрехали, що Доротея – принцеса Мікомікон, яка шукає дон Кіхота, щоб благувати у нього допомоги й захисту від одного злого велетня. Доротея сіла на мула, цирульник почепив собі бороду, і вони наказали Санчові вести їх до дон Кіхота. Священник і Карденію поволі тихенько пішли слідком.

Проїхавши кілька миль, Доротея, цирульник і Санчо побачили між скель дон Кіхота. Дівчина попрохала про допомогу. Дон Кіхот погодився негайно поїхати з принцесою.

Карденію й священник дивилися на все це з-за кущів і не знали, як пристати до товаришів. Тоді вигадливий священник нашвидку зрізав бороду Карденію, дав йому свій сірий плащ, і це переодягнення так змінило юнака, що той і сам себе не впізнав би. Вони зійшли з гір у долину, і коли з гір з'їхав дон Кіхот із супутниками, священник вдав, що випадково зустрів дону Кіхота. Рицар впізнав свого старого товариша.

Усі вирушили до Міномікону, але по дорозі священник вирішив заїхати до свого села, і цьому ніхто не заперечував. З часом дон Кіхот поцікавився, як опинився його товариш в цих місцях. Священник розповів пригоду, яка ніби з ним трапилась. Він поїхав з цирульником до Севілії, щоб одержати гроші, які переслав йому один родич. І коли вони вчора проїздили тут, на них напали розбійники і пограбували їх. Але найцікавіше, що розбійники були галерниками, звільнені, не зважаючи на опір конвойних та комісара, якимось сміливцем (священник знав це з розповіді Санчо). Дон Кіхот ті в чому не признався, але Санчо сказав, що це дон Кіхот звільнив розбійників. Дон Кіхот образився на зброєносця і відповів, що вони нічого не розуміють у рицарських справах.

Доротея, дуже кмітлива й дотепна, знаючи вже про божевілля ідальго та зрозумівши, що з того весь час глузують, заспокоїла дон Кіхота. А потім на його прохання розповіла вигадану історію про велетня, від якого її мусить врятувати дон Кіхот.

У той час на дорозі з'явилась постать вершника на ослі. Санчо одразу впізнав Хінеса де Пасамонте і свого осла. І Санчо закричав, щоб той віддав осла. Пасамонте злякався, зіліз з осла і втік. Санчо радів. Згодом дон Кіхот запитав Санчо, де і коли він

бачив Дульсінею, і пригадав, що забув тоді віддати листа. Зброєносець відповів, що лист до Дульсінеї він запам'ятав, переказав якомусь ризничому, а той переписав його. Дон Кіхот почав розпитувати про Дульсінею. Санчо говорив, що сеньйора дуже прохала повернутися дон Кіхота до Тобоса.

Коли мандрівники снідали, на шляху з'явився хлопець. Це був Андрес, якого ідальго одв'язав від дуба і захистив від селянина. Андреас розповів, що тоді не тільки не заплатив йому грошей, а ще й знов дуже побив. Хлопець попросив дон Кіхота більше ніколи йому не допомагати.

Добре поївши, всі осідлали своїх тварин й без пригод приїхали на другий день в корчму, що так лякала Санчо Пансу. Корчмар, корчмариха, їх дочка й служниця Маріторнес привітали гостей. Поки дон Кіхот спав, всі решта у присутності корчмаря, корчмарихи говорили про незвичайне божевілля дон Кіхота. На подвір'я в'їхало чотири вершники з списками та щитами, всі в чорних масках, а з ними якась жінка, теж у масці, і два хлопці. Почувши це, Доротея закрила собі обличчя серпанком, а Карделіо зайшов у кімнату, де спав дон Кіхот. Четверо вершників, поважні на вигляд, злізли з коней, а один з них, взявши жінку на руки, посадив її на стілець, що стояв коло дверей кімнати, куди увійшов Карденіо. За весь час ніхто з цих людей не зняв маски й не сказав ні слова. Тільки жінка глибоко зітхала. Бачивши все це, священник, якому дуже хотілося дізнатися, що то за мовчазні й таємничі люди, пішов слідком за хлопцями до стайні, та нічого не довідався, лише те, що жінку вони везуть силоміць.

Тим часом Доротея, почувши зітхання замаскованої дівчини, пройнялася почуттям жалю до неї. Карденіо, що був од жінки тільки через двері, впізнав її голос і вигукнув, хто вона. Жінка встала і хотіла увійти в кімнату, де знаходився юнак. Але вершник затримав її і не дав ступити й кроку. З похапливості та замішання фата, що вкривала її обличчя, впала й відкрила незрівняну вроду дівчини. Вершник теж не втримав маску і вона впала на підлогу. Доротея впізнала дону Фернанду, який впізнав і її. Він тримав у руках дівчину – Люсінду. Почувши голос, Карденіо хоробро вийшов з кімнати дон Кіхота. І всі впізнали один одного.

Люсінда попрохала дон Фернанду залишити її, бо доля допомогла несподіваним шляхом знов зустрітися з нареченим Карденіо. Доротея з Люсіндиних слів зрозуміла, хто вона така. Та бачачи, що дон Фернандо не випускає з рук дівчину, підійшла і сказала, що вона, Доротея, його дружина. Нарешті Фернандо, вражений словами Доротеї, відпустив Люсінду й промовив, що Доротея говорить правду. Карденіо підійшов до коханої, яка ледве не зомліла. Ця пригода дивувала всіх присутніх.

Тим часом настала ніч, і корчмар з наказу дону Фернанду влаштував якнайкращу вечерю. Усі сіли за довгий стіл й посадили на почесне місце дон Кіхота. Вечеря в супроводі цікавих розмов скінчилась пізно, а дон Кіхот пішов вартувати "замок".

Не спали тільки корчмарівна та служниця Маріторнес, які, знаючи божевілля дон Кіхота, вирішили попустувати з ним. Дівчатам вдалося прив'язати руку дону Кіхота так, що коли б його кінь ворухнувся, чоловік повиснув би на руці. Дон Кіхот ніяк не міг звільнитися і страхався в душі, що Росінант зрушить з місця. Нарешті, дон Кіхот

вирішив, що все це – чарування.

На світанку до воріт корчми під'їхало кілька вершників, добре озброєних. Дон Кіхот голосно крикнув їм, що у замку ще всі сплять, і нехай вони зачекають. Почалася суперечка, вершники постукали у ворота, і всі у корчмі прокинулися. Тим часом один з коней вершників підійшов обнюхати Росінанта, що незрушно стояв. Той повернувся, ноги у дон Кіхота зіскочили з сідла, і він повис на оброті й відчув такий біль, наче йому відривали руку. Дон Кіхот зарепетував. Маріторнес, розбуджена цим криком, швидко звільнила дон Кіхота. Той одразу упав на землю перед очима корчмаря й подорожніх, що оточили його.

Корчмар пояснив прибулим, що дон Кіхот божевільний. На той час на подвір'я корчми заїхав цирульник, у якого дон Кіхот відібрав таз. Цирульник побачив Санчо, що припасовував в'ючне сідло, і відразу визнав його за своє. Санчо вдарив цирульника, бо не хотів віддавати сідло. На галас збіглися всі, хто був присутній у корчмі. Між цирульником і доном Кіхотом почалася суперечка через таз.

Цирульник Ніколас, товариш дон Кіхота, знаючи характер гідальго, забажав роз'ятрити йому навіженство та розпочав жарти, щоб усі посміялись. Він сказав другому цирульнику, що він теж належить до його фаху і добре знає всі до одного цирульницькі прилади. І таз, який він тримає у руках, є звичайний шолом, тільки йому бракує забрала. Приїжджий цирульник здивувався. Тут Фернандо запропонував розв'язати це питання за допомогою таємного збирання голосів. Для тих, хто знав дон Кіхота, все це було тільки причиною для сміху, але тим, хто не знав його, жарти здавалися безглуздя. Такого погляду дотримувалися троє подорожніх, що на той час зайшли до корчми і, як з'ясувалося потім, були квалдрієри. Зібравши голоси, дон Фернандо оголосив, що більшість дотримується думки, що сідло – це зброя. Почувши таке, один з квалдрієрів почав сперечатися з Фернандо. Тоді дон Кіхот замахнувся і ударив по голові списом квалдрієра. Решта квалдрієрів почали гукати на поміч Святе Братство. Корчмар, що належав до Братства, прибіг з мечем і став поруч квалдрієрів, а Карденіо і дон Фернандо підбігли до дон Кіхота на допомогу. І вони почали між собою битися. Бій припинив гідальго, він голосно сказав, що цей замок зачарований, і вони всі б'ються, бо не розуміють один одного. Один з квалдрієрів згадав про наказ заарештувати нашого лицаря за визволення галерників. Він схопив дон Кіхота, а той кинувся душити квалдрієра. Фернандо розборонив їх. Квалдрієр, проте, не заспокоївся і прохав допомогти йому заарештувати злодія. Почувши це, дон Кіхот засміявся і сказав, що мандрівні лицарі не підлягають загальним законам.

Священник силкувався переконати квалдрієрів, що дон Кіхот з'їхав з глузду, і прохав не заарештовувати гідальго. Квалдрієри погодились, а ще помирили цирульника і Санчо, порадивши їм помінятися сідлами, а попруги та вуздечки залишити без змін. Отже, в корчмі знов запанували мир та спокій.

Через два дні друзі дон Кіхота вирішили їхати далі, але вони не знали, яким чином звільнити Доротею й Фернанда від потреби їхати з гідальго до його села. Нарешті, всі спинилися на такому плані. Вони змовилися з селянином, що на той час випадково

проїздив мимо корчми, щоб він дав їм свій віз. До цього возу пристосували зроблену з дерев'яних прутів клітку, куди помістили дон Кіхота, якого зв'язали сонним.

Цирульник наказав зброєносцю Санчо іти слідом за відважним і зачарованим паном, бо їм личить скрізь бути в купі. Побачивши, що його посаджено в клітку й поставлено на віз, дон Кіхот здивувався, бо у жодній з рицарських книжок він не читав, щоб рицарів возили в клітці. Тим часом Фернандо і Карденіо, щоб Санчо остаточно не догадався про їхні вигадки, вирішили прискорити від'їзд дон Кіхота з корчми. Вони наказали корчмареві сідлати Росінанта й осла, а священник найняв поденно квадрієрів супроводити гідальго аж до села.

Дон Кіхот сидів весь час у клітці з зв'язаними руками, витягнувши ноги, притулившись до ґрат, і мовчав. Через шість днів доїхали вони до села, де жив дон Кіхот. Трапилось це в неділю, і селяни на майдані підбігли до воза, щоб подивитися, що там таке. Упізнавши земляка, усі здивувались. Один з хлопців одразу побіг до ключниці й небоги й розповів, що ідальго приїхав скудлий, пожовклий, в клітці на возі. Ключниця з небогою зустріли дон Кіхота, роздягли й поклали на ліжку. Він скося поглядав на них і не розумів, що дома. Священник доручив їм гарно доглядати ідальго. Обидві проклинали всі рицарські книжки. Хвилювання й страх довго не залишали ключницю й небогу, бо вони вважали, що тільки дон Кіхот трохи одужає, вони знову залишаться без нього. І як вони гадали, так і сталося.